

Govor predsjednika Vlade Milojka Spajića na 29. Međuvladinoj konferenciji

Ministre Byrne, komesarko Kos,

Uvaženi ministri, ekselencije, dame i gospodo,

Veliko mi je zadovoljstvo što sam ponovo sa vama, nakon veoma intenzivnog ljeta za nas, u trenutku od posebnog značaja za Crnu Goru i naš zajednički evropski projekat.

Godina 2026. već se izdvaja kao prekretnica u procesu pristupanja Crne Gore, ali i u procesu proširenja EU u cjelini. Zajedno sa nama, osnovali ste **ad hoc Radnu grupu za pripremu Ugovora o pristupanju**, a zajednički smo već dostigli **najveći broj privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja** u jednoj godini. Nedavno, prošle sedmice, Evropska komisija predstavila je prekretnički, sveobuhvatan i pragmatičan **paket za pripremu proširenja za veću Uniju**, najavljujući **Mapu puta za zemlje predvodnice**, dok ste vi podržali **zaključke Savjeta o finansijskom paketu za Crnu Goru** kao buduću državu članicu. Iskreno smo vam zahvalni na svemu tome, jer svi ovi koraci zajedno jasno i s ponosom potvrđuju da je naš cilj nadohvat ruke i da naš predani rad donosi velike koristi.

Približavamo se odlučujućem trenutku. Preostali posao koji nas očekuje u narednim mjesecima oblikovaće ne samo budućnost građana Crne Gore već i kredibilitet procesa proširenja i privlačnu snagu naše Unije u cjelini u svijetu.

Dozvolite mi da izrazim iskrenu zahvalnost *svim* 27 državama članicama, Evropskoj komisiji i brojnim timovima eksperata i službenika koji su doprinijeli napretku koji nas je danas okupio. Ovo je zaista bio ogroman zajednički napor, zasnovan na sve većem povjerenju, temeljitoj kontroli i zajedničkoj posvećenosti evropskim standardima. Većina vas već je učestvovala u prethodnim proširenjima. Međutim, za nas je neposredno svjedočenje svim naporima, dugim radnim satima, sve boljoj koordinaciji i gotovo prkosno neiscrpoj energiji, koji su tokom proteklih dana i sedmica došli do izražaja kako među našim poslanicima, državnom administracijom i diplomatama, tako i među svima vama, vašim kolegama, vladama i parlamentima, predstavljalo posebno i dragocjeno iskustvo.

U potpunosti razumijemo da se svako poglavlje mora ocjenjivati prema vlastitim zaslugama. Rigorozna provjera neophodna je kako bi se osiguralo da proširenje ostane kredibilan proces zasnovan na zaslugama. Istovremeno, pravovremeno donošenje odluka i jasni politički signali jednako su važni. Nadam se da svi dijelimo zadovoljstvo zbog zaključka da, u slučaju našeg zajedničkog rada, kvalitet i efikasnost nijesu u suprotnosti jedno s drugim — naprotiv, naš slučaj pokazuje kako se međusobno osnažuju.

Do sada ste, vjerujem, već shvatili da evropske integracije za Crnu Goru daleko prevazilaze tehnički proces. Na svakoj novoj međuvladinoj konferenciji potvrđujemo da su one strateški izbor i politička opredijeljenost čitavog našeg društva. Nastavljamo da sprovodimo ambiciozne reforme jer naši građani i privreda zaslužuju snažnije institucije, veće ekonomske mogućnosti, vladavinu prava i bolji kvalitet života.

Međutim, moramo prepoznati i cijenu odlaganja. Kada je riječ o višedecenijskoj težnji Crne Gore da postane punopravna članica evropske porodice, sa članstvom koje u potpunosti zaslužuje, svaki nepotreban dodatni dan proveden u neizvjesnosti znači manje povjerenja

građana u ostvarivost tog cilja, veći rizik od neuspjeha u kasnijim postupcima ratifikacije ili povratka uskoj, provincijalnoj polarizaciji i apatiji, kao i - kao što ste možda mogli vidjeti u petak - pojavu više aktera koje je sankcionisala EU a koji djeluju u cilju stranog manipulisanja informacijama i miješanja (FIMI) od strane „Velikog Medvjeda“, i koji završe u pritvoru i budu udaljeni iz naše zemlje.

Ali, i vi plaćate cijenu toga. Otkako je Hrvatska pristupila Uniji, a Ujedinjeno Kraljevstvo je napustilo, najmoćniji instrument vanjske politike Unije — proširenje — nije imao priliku da pred svijetom dokaže svoju nenadmašnu transformativnu moć. Petnaest godina od posljednjeg Ugovora o pristupanju predstavlja neslavan rekord u historiji Unije. Petnaest godina predugo bez vidljivog jačanja stabilnosti, prosperiteta i bezbjednosti širom našeg kontinenta.

Naša ambicija je jasna: da do kraja 2026. godine privremeno zatvorimo sva preostala pregovaračka poglavlja, da paralelno pripremimo Poglavlje 34 i brzo postignemo dogovor o njemu, te da tokom 2027. godine napredujemo ka potpisivanju Ugovora o pristupanju čim to bude najprije izvodljivo.

Svjesni smo da napredak mora biti praćen sprovođenjem preuzetih obaveza. Vjerujemo da vam praćenje poglavlja koja su do sada privremeno zatvorena uliva povjerenje da postupamo u skladu sa onim što govorimo. Zato nam vjerujte kada kažem da smo ozbiljni i da, zašto ne reći, čak i vođeni sopstvenim interesom kada ističemo da nam cilj nije samo da okončamo pregovore već i da osiguramo da je Crna Gora izuzetno odlučna da od prvog dana preuzme obaveze i odgovornosti koje članstvo nosi.

Na ovu konferenciju dolazimo spremni da završimo posao, spremni da ostvarimo rezultate i spremni da zajedno sa vama nastavimo dalje.

Ministre Byrne, komesarko Kos, uvaženi predstavnici,

Danas su na dnevnom redu tri važna pregovaračka poglavlja: poglavlja 17, 18 i 19. Ona zajedno predstavljaju tri ključna stuba evropskih integracija: odgovorno ekonomsko upravljanje, pouzdano kreiranje javnih politika i društveni napredak.

Poglavlje 17 — Ekonomska i monetarna politika

Crna Gora je ostvarila značajan napredak u jačanju okvira ekonomske i monetarne politike i njegovom usklađivanju sa pravnom tekovinom Evropske unije. Smatramo da su završna mjerila ispunjena. Naš napredak potvrđuje ne samo usklađenost zakonodavstva već i unaprijeđenu institucionalnu i operativnu spremnost.

U oblasti monetarne politike, ojačali smo pravni okvir kojim se obezbjeđuju nezavisnost centralne banke, zabrana monetarnog finansiranja i zabrana privilegovanog pristupa. Time postavljamo temelje za buduću integraciju Centralne banke Crne Gore u Evropski sistem centralnih banaka.

Sporazum između Vlade i Centralne banke, kao i ustavni amandmani, predstavljaju važne korake u jačanju nezavisnosti centralne banke i utvrđivanju stabilnosti cijena kao njenog primarnog cilja.

Fiskalni savjet je postao operativan, nakon što je Skupština 31. jula 2026. godine imenovala sva tri njegova člana.

Takođe unapređujemo upravljanje u privrednim društvima u državnom vlasništvu i planiranje investicija.

Naš cilj je jasan: obezbijediti makroekonomsku stabilnost, održivu konvergenciju i institucionalne kapacitete potrebne za buduće učešće u eurozoni. Prioritet u ovoj fazi jeste djelotvorna primjena i ostvarivanje konkretnih rezultata.

Poglavlje 18 — Statistika

Pouzdana, nezavisna i visokokvalitetna statistika neophodna je za kreiranje javnih politika zasnovanih na dokazima, kvalitetno fiskalno izvještavanje i mjerenje napretka u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Crna Gora nastavlja da unapređuje kvalitet, dosljednost i pouzdanost svog statističkog sistema. MONSTAT blisko sarađuje sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom, posebno kako bi se obezbijedila usklađenost ekonomskih i finansijskih podataka.

Svjesni smo da ispunjavanje evropskih standarda zahtijeva kontinuirana ulaganja u institucionalne kapacitete, metodologiju i profesionalnu nezavisnost. Statistika nije samo tehnički uslov za članstvo; ona predstavlja temelj odgovornog i djelotvornog upravljanja.

Poglavlje 19 — Socijalna politika i zapošljavanje

Evropske integracije se, u krajnjem, moraju vrednovati prema njihovom uticaju na živote građana.

Naši prioriteti su snažniji socijalni dijalog, zaštita prava radnika, jednake mogućnosti i socijalna inkluzija. Radimo na unapređenju pristupa socijalnim uslugama, jačanju usluga podrške u zajednici i daljem sprovođenju procesa deinstitutionalizacije.

Želimo konkurentnu privredu koja stvara radna mjesta i privlači investicije, uz istovremeno obezbjeđivanje da ekonomski rast bude praćen dostojanstvom, pravičnošću i socijalnom zaštitom. Ekonomska konkurentnost i društvena odgovornost nijesu suprotstavljeni ciljevi; naprotiv, oni predstavljaju međusobno komplementarne temelje moderne evropske ekonomije.

Posmatrana zajedno, ova tri poglavlja odražavaju našu viziju Crne Gore: stabilnu ekonomiju, donošenje odluka zasnovano na pouzdanim podacima i društvo u čijem su središtu ljudi.

Ostajemo posvećeni završetku preostalih aktivnosti i djelotvornom sprovođenju reformi, kako bi Crna Gora pristupila Evropskoj uniji spremna ne samo da ispuni svoje obaveze već i da aktivno doprinese ekonomskom, institucionalnom i društvenom razvoju Unije.

Hvala vam.

Uvaženi prijatelji,

Dozvolite mi da završim zahvaljujući **irskom predsjedavanju, Evropskoj komisiji i svim državama članicama** na izuzetnom angažovanju, podršci i konstruktivnoj saradnji sa nama.

Napredak koji smo ostvarili u ovim oblastima odraz je izuzetnih napora brojnih institucija i pojedinaca širom Crne Gore i Evropske unije. Možda se sjećate moje **inicijative Barometar 26**, pokrenute prije gotovo dvije godine. Uprkos početnoj skepsi, tada sam obećao da ćemo sistematski nastaviti da unapređujemo naše rezultate i kapacitete, podižemo radni intenzitet i održavamo pozitivan pritisak, kako bismo do kraja 2026. godine bili u mogućnosti da

zatvorimo tada, iskreno govoreći, zastrašujuće velikih **26 preostalih pregovaračkih poglavlja**. A pogledajte gdje smo danas! 21 poglavlje je završeno, preostalo ih je još 12, a praktično sva će se do kraja ovog mjeseca naći u rukama moćnih delegata Radne grupe Savjeta za proširenje (COELA).

Iako donekle prevazilazi današnji dnevni red, ali predstavlja jedan od temelja našeg rada, dozvolite mi da posebno istaknem izuzetno intenzivan rad koji smo tokom proteklih šest mjeseci ostvarili u oblasti vladavine prava, gdje opipljiv napredak zavisi od kontinuirane političke posvećenosti svih političkih aktera, snažnih institucija, ali i hrabrosti svih onih koji su odgovorni za sprovođenje reformi. Posebno želim da pohvalim FEAT, zajedničku radnu grupu Crne Gore i Evropske komisije, koja je ljeta zamijenila detaljnim pregledom oko 150 konkretnih rezultata, kako bi se osiguralo da je sve završeno i usklađeno sa visokim standardima država članica. Vaš nesebični izbor proizlazi iz svijesti da će Sunce ponovo zasijati, ali da je prilika da nas dovedete do cilja vjerovatno upravo sada — ili nikada. Kakav podvig, ljudi! Čestitam!

Nadamo se da ćemo, uz vaše usmjeravanje, uskoro privremeno zatvoriti i preostala poglavlja u klasteru temeljnih oblasti. Razumijemo značaj ove oblasti za ukupni kredibilitet našeg pristupnog procesa i ostajemo u potpunosti posvećeni ostvarivanju rezultata, kao i pravovremenom otklanjanju svih nedoumica ili zabrinutosti koje biste mogli imati.

Isto važi i za naše obaveze u pogledu dobrosusjedskih odnosa i opredjeljenja nove generacije da se u potpunosti suoči sa nasljeđem prošlosti naših očeva. Članstvo nije samo sebi cilj. Ono podrazumijeva posvećenost vrijednostima, pravilima i odgovornostima Evropske unije, kao i doprinos Uniji od prvog dana članstva. Ne dozvolimo da izgubimo još ijedan minut prije nego što našem regionu vratimo nadu, uspostavljanjem modela u kojem svi dobijaju — modela nepovratnog zaokreta od 180 stepeni ka zajedničkoj budućnosti u zajednici oslobođenoj dominacije, sukoba i beskrajnih tenzija.

Pogledajmo naš Ugovor o pristupanju. Oslanjajući se na snažnije zaštitne mehanizme, agilnije donošenje odluka i zajedničku odlučnost da EU-28 ponovo izgradimo kao znatno efikasniju i kohezivniju globalnu snagu koja djeluje za opšte dobro, želimo da uspostavimo snažnu, stabilnu i trajnu pravnu vezu između Crne Gore i Evropske unije. To će označiti vrhunac jednog dugog puta, ali i početak jednog lijepog prijateljstva u okviru naše zajedničke evropske budućnosti.

Pred nama je istorijska prilika. Dok se približavamo trenutku kada će se navršiti 14 godina od početka pregovora Crne Gore, tokom kojih ispunjavamo početna i završna mjerila za svako pojedinačno poglavlje, ne smijemo zaboraviti da ove godine obilježavamo i **14 godina od kada je Evropska unija 12. oktobra 2012. godine dobila Nobelovu nagradu za mir**. Iskoristimo ovu priliku odlučno, uz uzajamno povjerenje i zajednički osjećaj odgovornosti — i pretvorimo sve veći napredak koji ostvarujemo u krunu našeg uspjeha kojom ćemo se ponositi i koja će drugima poslužiti kao primjer.

Zahvaljujem.